Купить в Беларуси: http://belveter.by

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА
ў 10 класе

Вучэбна-метадычны дапаможнік
для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Пад рэдакцыяй З. П. Мельнікавай, Г. М. Ішчанкі

Рэкамендавана Навукова-метадычнай установай
«Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Мазыр
«Белы Вецер»
2014

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

УДК 373.5.016:821.161.3.09
ББК 74.268.3(4Беи)
Б43

А ў т а р ы:

З. П. Мельнікава, Г. М. Ішчанка, С. А. Бувіна, Г. С. Гарадко, А. С. Кавалюк, У. А. Лебедзеў, В. А. Максімовіч, М. І. Мішчанчук, У. А. Сенькавец, В. М. Смаль, Г. М. Снітко, І. А. Швед, С. М. Шчэрба, М. І. Яніцкі

Р э ц э н з е н т ы:

метад. аб'яднанне настаўнікаў-моваведаў дзярж. установы адукацыі «Сярэдняя школа № 173 г. Мінска» (настаўнік беларус. мовы і літ. першай катэгорыі *А. А. Мярэжа*);

канд. філал. навук, дацэнт, член секцыі філал. дысцыплін Дзяржаўнай каміс. па падрыхт. падруч. у гуманітарна-грамадазн. сферы *М. Ф. Шаўлоўская*

Б43 **Беларуская** літаратура ў 10 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / З. П. Мельнікава [і інш.]; пад рэд. З. П. Мельнікавай, Г. М. Ішчанкі. — Мазыр : Белы Вецер, 2014. — 189. [3] с.

ISBN 978-985-542-938-9.

Дапаможнік утрымлівае метадычныя рэкамендацыі да правядзення ўрокаў розных тыпаў. Прапанаваныя матэрыялы і метадычныя парады, змешчаныя ў ім, дапамогуць настаўніку паспяхова рэалізаваць патрабаванні школьнай праграмы, змястоўна і цікава праводзіць урокі літаратуры, будуць садзейнічаць развіццю творча-эстэтычных здольнасцей дзесяцікласнікаў.

Адрасуецца настаўнікам устаноў агульнай сярэдняй адукацыі.

УДК 373.5.016:821.161.3.09
ББК 74.268.3(4Беи)

ISBN 978-985-542-938-9

© Нацыянальны інстытут адукацыі, 2014
© Афармленне. ТАА ВД «Белы Вецер», 2014

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

АД АЎТАРАЎ

Метадычны дапаможнік складзены адпаведна з праграмай па беларускай літаратуры ў X класе. Асноўнымі састаўнымі кампанентамі зместу літаратурнай адукацыі з'яўляюцца асновы гісторыі літаратуры, мастацкія творы, тэарэтычныя паняцці, развіццё вуснай і пісьмовай мовы. Паколькі праграма распрацавана нядаўна, яна яшчэ недастаткова забяспечана вучэбна-метадычнымі матэрыяламі, якія ўлічвалі б істотнае змяншэнне колькасці гадзін, адведзеных на вывучэнне адпаведных тэм для X класа.

Мэта гэтага выдання — дапамагчы настаўніку рэалізаваць асноўныя канцэптуальныя прынцыпы школьнай праграмы, змястоўна і цікава правесці ўрокі беларускай літаратуры. Змешчаныя ў дапаможніку рэкамендацыі да правядзення ўрокаў — гэта своеасаблівы арыенцір для педагога, які найперш павінен сфарміраваць у вучняў уменне *чытаць* і *разумець* мастацкі тэкст. Аўтары дапаможніка прапануюць настаўнікам выкарыстоўваць класічныя метады выкладання: эўрыстычны, даследчы, метад творчага чытання. У прапанаваным выданні эўрыстычны метад даволі часта рэалізуецца праз эўрыстычную гутарку, якая ўключае ў сябе праблемныя пытанні. Дапамагчы вучню выказаць сваё меркаванне аб прачытаным тэксце, аргументаваць свае высновы — галоўная задача настаўніка.

Урок літаратуры не можа быць паўнавартасным без асобаснага перажывання і асэнсавання прачытанага. Кіруючыся менавіта спецыфікай успрымання мастацкага твора вучнямі канкрэтнага класа, настаўнік выбірае тую ці іншую метадычную інтэрпрэтацыю тэксту. Метадычныя парады, якія прапануе аўтарскі калектыў, носяць рэкамендацыйны характар. Паколь-

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

кі колькасць гадзін на вывучэнне роднай літаратуры значна паменшылася, у настаўніка з’явілася неабходнасць арганізацыі самастойнай працы вучняў. Таму метадычны дапаможнік уключае сістэму даволі аб’ёмных, часам складаных апераджальных заданняў, звязаных з чытаннем твораў вялікай эпічнай формы, падрыхтоўкай рэфератаў і дакладаў пры вывучэнні біяграфій пісьменнікаў.

Асабліва нельга абысціся настаўніку без арганізацыі самастойнай дзейнасці вучняў пры вывучэнні аглядавых тэм, якія, як паказвае практыка, лепш за ўсё праводзіць у форме семінарскіх заняткаў. Менавіта ўрокі такога тыпу, з добра арганізаванай апераджальнай працай, індывідуальнымі заданнямі, даюць магчымасць за кароткі час абмеркаваць значны аб’ём інфармацыі.

Метадычны дапаможнік для настаўнікаў падрыхтаваны аўтарскім калектывам, які працаваў над выданнем вучэбнага дапаможніка. Аўтары імкнуліся задзейнічаць метадычны апарат вучэбнага дапаможніка, які павінен стаць інструментам для ўсвядомленага асэнсавання і спасціжэння мастацкага твора вучнямі.

Дапамагчы вучням адчуць патрэбу і важнасць эстэтычных перажыванняў, неабходнасць далучэння да духоўных традыцый свайго народа — няпростая і адказная задача, якая стаіць перад настаўнікамі.

Шчыра жадаем творчых адкрыццяў і здзяйсненняў!

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

ЗМЕСТ

Ад аўтараў 3

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА ПЕРШАЙ ТРЭЦІ XX ст. (5)

Максім Гарэцкі 11
Змітрок Бядуля 21
Уладзімір Дубоўка 28
Кандрат Крапіва 36
Андрэй Мрый 50
Стэфан Цвэйг 56
Міхась Зарэцкі 60

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА ПЕРЫЯДУ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ (66)

Пятрусь Броўка 70
Кузьма Чорны 76
Аркадзь Куляшоў 92
Максім Танк 101

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА ПАСЛЯВАЕННАГА ЧАСУ (да сярэдзіны 1960-х гг.) (111)

Янка Брыль 116
Пімен Панчанка 122
Іван Мележ 129
Уладзімір Караткевіч 143
Андрэй Макаёнак 179

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by

Вучэбнае выданне

Мельнікава Зоя Пятроўна
Ішчанка Галіна Мікалаеўна
Бувіна Святлана Андрэеўна і інш.

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА Ў 10 КЛАСЕ

Вучэбна-метадычны дапаможнік
для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Галоўны рэдактар *С. Я. Шумак*
Вядучы рэдактар *Н. М. Хлебіна*
Мастак вокладкі *А. М. Рогава*
Камп'ютарная вёрстка *Н. М. Хлебінай*

Падпісана да друку 30.07.2014. Фармат 60х84/16. Папера афсетная. Друк лічбавы. Ум. друк. арк. 11,16.
Ул.-выд. арк. 10,0. Тыраж 2013 экз. Заказ 656/5429389-1.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Выдавецкі Дом «Белы Вецер». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/35 ад 16.09.2013.
247760, г. Мазыр, вул. Савецкая, 198/4. Тэл./факс (0236) 32-51-03, 32-51-22. Філіял: 220007,
г. Мінск, вул. Валадзько, 30, оф. 417. Тэл. (017) 224-66-89, 298-50-26, 298-50-27.
http://belveter.by. E-mail: book@belveter.by

Купить в Беларуси: http://belveter.by